

Luonto tulevaisuuden kaupungeissa

apulaisprofessori **Nora Fagerholm**

Turun yliopisto, Maantieteen ja geologian laitos

Millainen on Turun seutu 2050?

Turun MAL-seudun suunnittelufoorumi

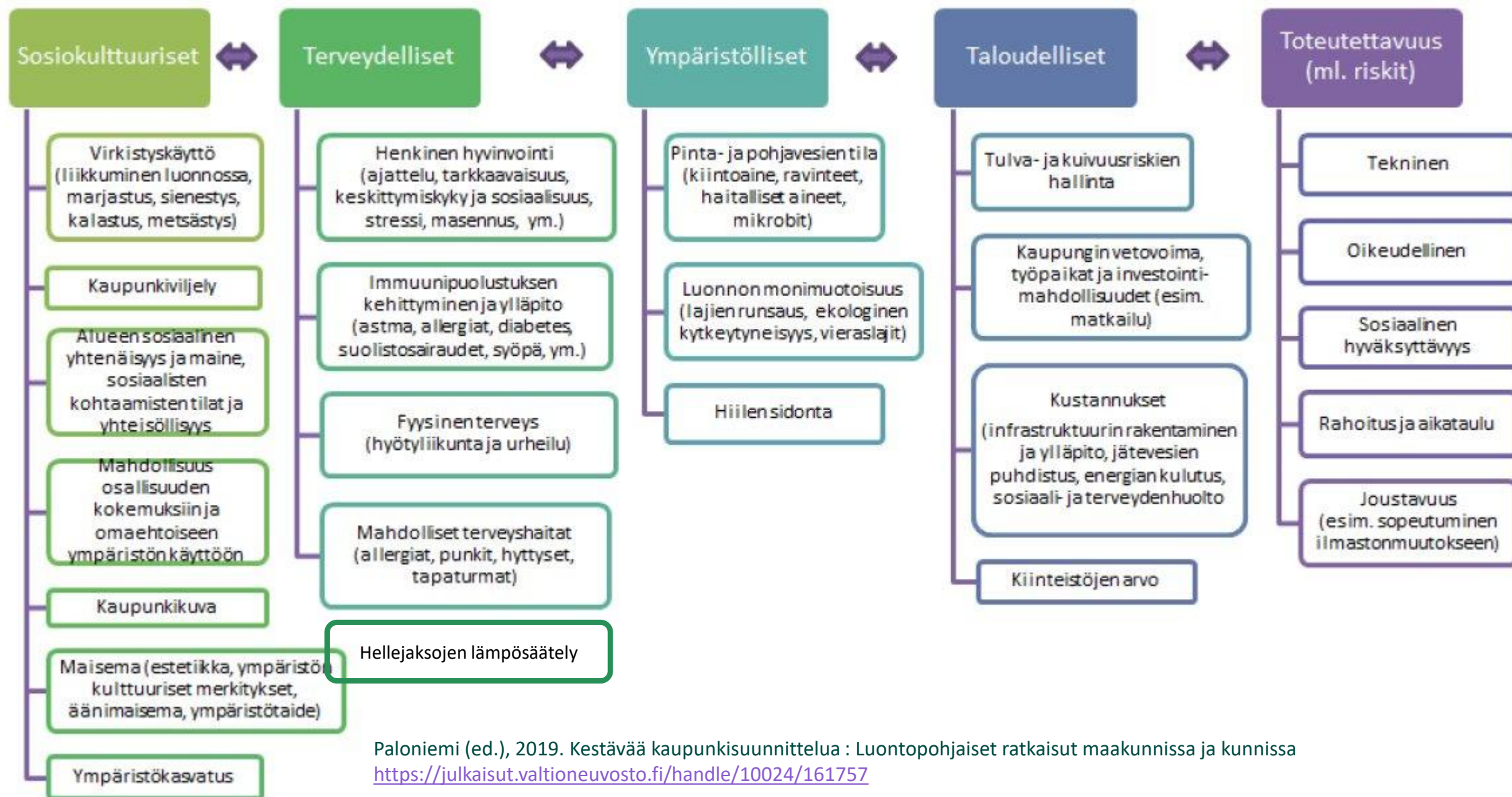
31.10.2025

Kaupunki ihmisille ja luonnolle?

- Kaupunkiluonnolla yhä tärkeämpi rooli kestävyysmurrosten aikaansaamiseksi ja luontokadon pysäyttämisessä kaupungeissa
 - Uudet kaavamerkinnät AL: luonnon monimuotoisuus, ekol. yhteydet ja kompensatio
 - Kaupunkisuunnittelun biodiversiteettikäänne
 - Suojelun ja ennallistamisen tavoitteet
 - Suomessa ja Pohjoismaissa kaupungeissa enemmän kaupunkiluontoa kuin keskimäärin Euroopassa ja myös sen suunnittelu on melko tehokasta
 - Kaupunkien laajentuminen 25 vuoden aikana pienentänyt metsäalueita ja taajamien sisäisiä viheralueita (Tiitu ym., 2014), nykyisin kaupunkiluontoa uhkaa pirstoutuminen voimakkaasti kasvavissa ja tiivistyvissä kaupungeissa
- ***Kaupunkiluonnon säilyttäminen ja kehittäminen otettava vakavasti***

Viherinfrastruktuurin monihyötyisyys ja kriittinen rooli

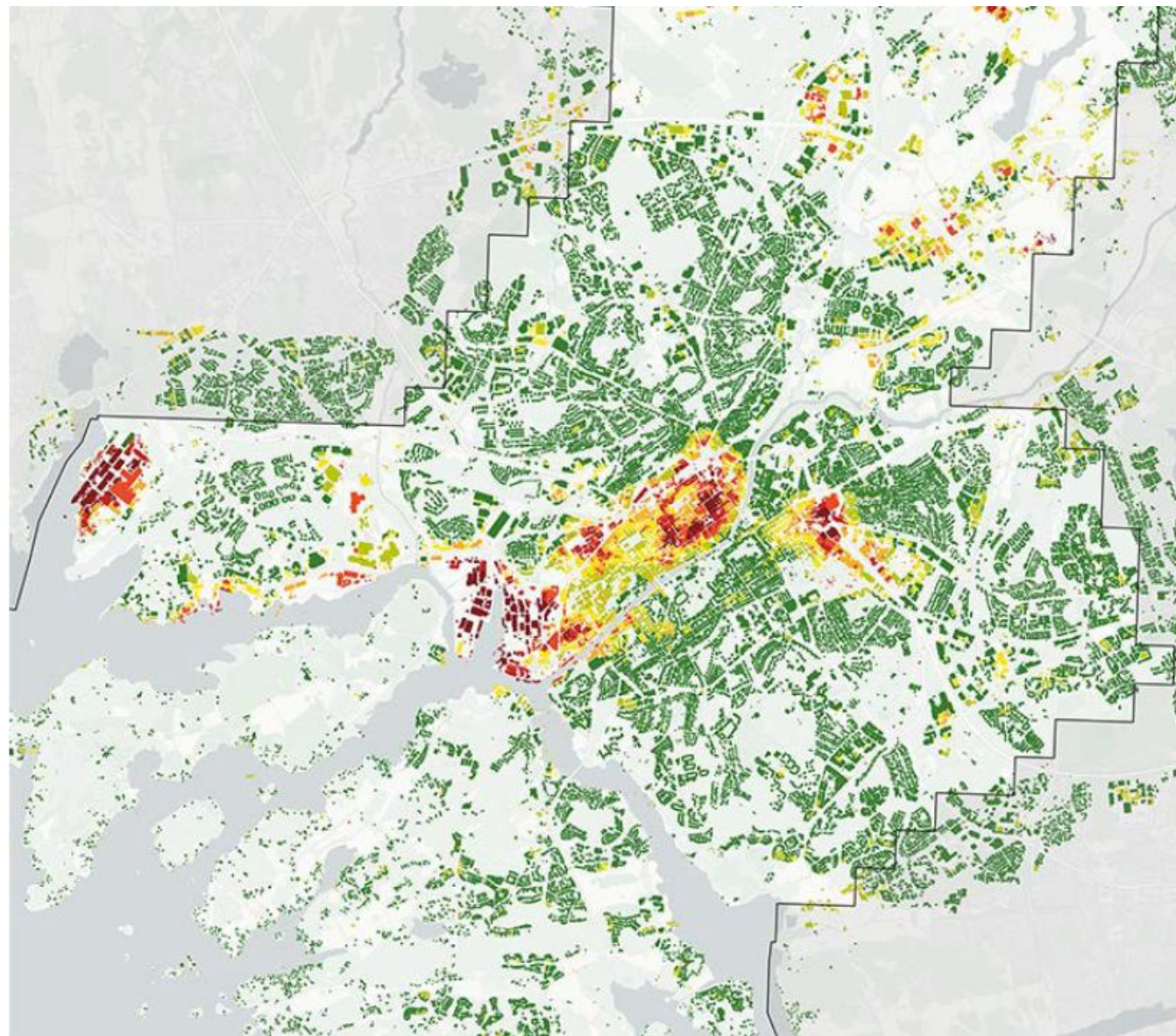

3-30-300 Turussa

- Kaupunkiluonnon riittävyyden mittariksi vakiintumassa 3-30-300 -periaate, joka korostaa vihreän paikallista merkitystä
- Turussa jo alueita, joissa periaate ei toteudu – millaista tulevaisuutta halutaan?
- *Miten luonto ja kaupungin kasvu yhdistetään kestävästi toisiinsa ja rakentamisen sijaan luontoa säilytetään ja myös lisätään tiiviissä kaupungissa?*

<https://planitgeo.com/library/urban-forestrys-new-benchmark-the-330300-rule/>

Nordic Council of Ministers (2025). Yggdrasil – the Living Nordic City.

<https://pub.norden.org/temanord2025-520/index.html>

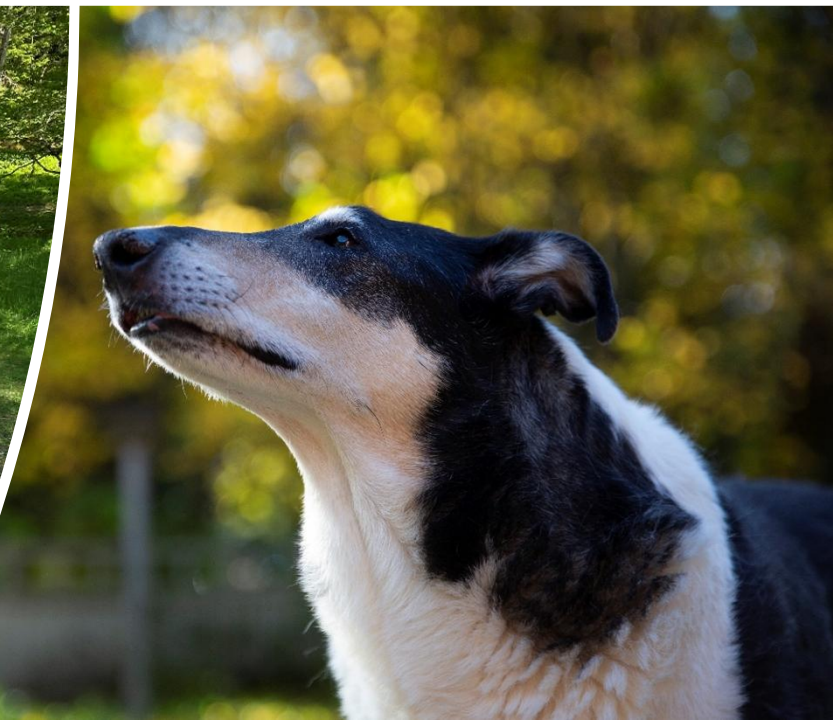
Monilajinen oikeudenmukaisuus

Ilmasto- ja biodiversiteettikriisin ratkaisemiseksi tulisi päästä ihmisen ja luonnon dualistisesta ajattelusta yli.

*Monilajisen oikeudenmukaisuuden näkökulman kautta pyrkimys on purkaa vakiintuneita rakenteita ja ajattelutapoja, jotta sivuun jääneet (muiden lajien) äänet ja usein huomiotta jäävät ihmisryhmät saisivat **aktiivisesti tilaa päätöksenteossa**, kuten kaupunkisuunnittelussa tai luontopohjaisten ratkaisujen suunnittelussa.*

- Tavoitteena on suunnitella kaupunkiluontoa siten, etteivät ihmisen tarpeet vaikeuta toisten lajien olemassaolon ehtoja vaan tukevat näiden **yhteishyvinvointia**.

Miten kehittää
kaupunkeja, jotka
edistävät sekä eri
ihmisryhmien että
muunlajisten
hyvinvointia?

Huomio kaupunkiluonnon laatuun

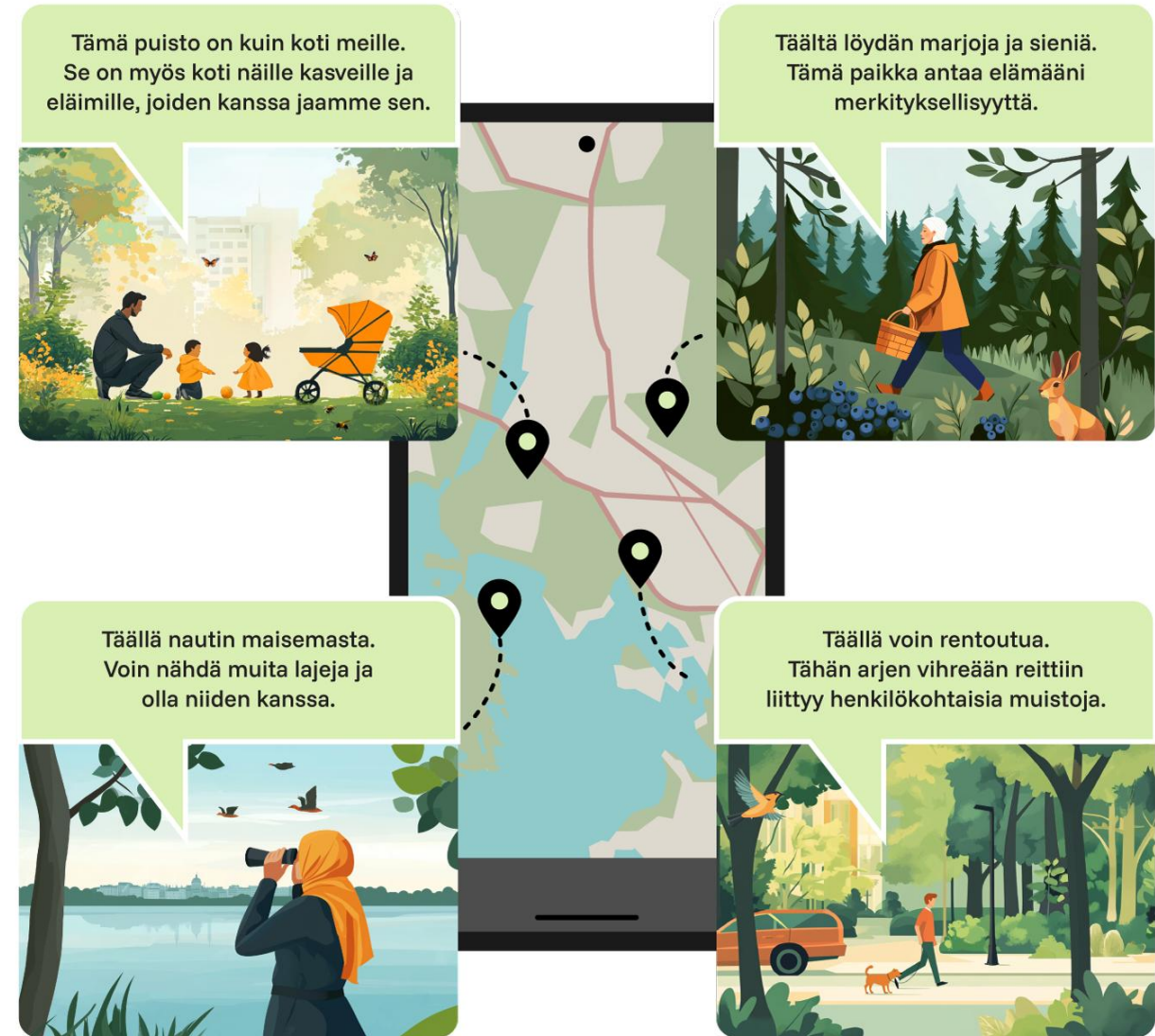
- *EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen tavoitteet asettavat määrällisiä kriteereitä (%).*
- Niiden rinnalla tulisi huomioida kaupunkiluonnon **laatu**, jotta toimien vaikutukset sekä ihmisten hyvinvointiin että luonnon monimuotoisuuteen ovat perusteltuja.
- Edellyttää luontosuhteen uudelleen ajattelua monilajisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta
 - Ihmisen ja luonnon yhteishyvinvointi
 - ***Pyritään tasapainottamaan ihmisten ja muiden lajien tilalliset tarpeet.***
- Kaupunkiluonnon kytkeytyneisyyden mallintamisessa huomioon sekä ekologiset että ihmisenäkökulmat.

Ihmisten suhdetta luontoon ja yhteiseloja luonnon kanssa voidaan tarkastella neljän elämisen kehyksen kautta:

(IPBES Values Assessment Report 2022)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6522392>

1. ***Luonnosta eläminen***: luontoa pidetään ensisijaisesti resurssina ihmisten käyttöön ja hyödyntämiseen
2. ***Luonnossa eläminen***: luontoa pidetään hyvinvoinnin, kulttuurin ja identiteetin paikkana
3. ***Luonnon kanssa eläminen***: ihmisten ja luonnon nähdään elävän yhdessä
4. ***Luontona eläminen***: ihmiset ovat olennainen osa luontoa

Hyödyntämällä paikkalähtöisiä menetelmiä, kuten kansalaisille suunnattuja digitaalisia karttapohjaisia kyselyjä, voidaan tunnistaa **miten ihmiset arvottavat luontoa eri näkökulmista.**

Ihmisyhmien profiilit ja kaupunkiluonnon arvot

Not nature-oriented car
drivers
6.6% (n = 82)

Mobility:

+ Car

CTN:

(-) Slightly negative connection to nature

(-) Time spent in nature

Elderly indoor people
30% (n = 370)

Mobility:

(-) Biking

CTN:

(-) Time spent in nature

Sociodemographic characteristics:

(-) 40-49 underrepresented

+ >70 represented

Active nature-
oriented female
26.2% (n = 323)

Mobility:

- Car

+ Walking

CTN:

+ Connection to nature

++ Time spent in nature

Sociodemographic characteristics:

+ Female

(-) Male

Not nature-oriented
men 14.5% (n = 179)

Mobility:

(-) Biking

CTN:

(-) Connection to nature

(-) Time spent in nature

Sociodemographic characteristics:

(-) Female

+ Male

Nature-oriented bikers
22.5% (n = 277)

Mobility:

(+) Biking

CTN:

(-) Time spent in nature

Ekologiset arkkityypit ja kytkeytyvyysanalyysit

Niittyperhosten arkkityyppi 1 "harmaa massa"

- Keskimäärin pienempiä, lentoaika lyhyempi, liikkuvuus heikompi
- Useat lajit suosiivat avointa, matalampaa kasvillisuutta

Lauhahiipijä

© Pekka Malinen, CC-BY-4.0

Pikkukultasiipi

© Pekka Malinen, CC-BY-4.0

Niittyperhosten arkkityyppi 2 "superstarat"

- Keskimäärin suurempia, levinneisyys laajempi ja lentoaika pidempi
- Myös korkeammassa kasvillisuudessa

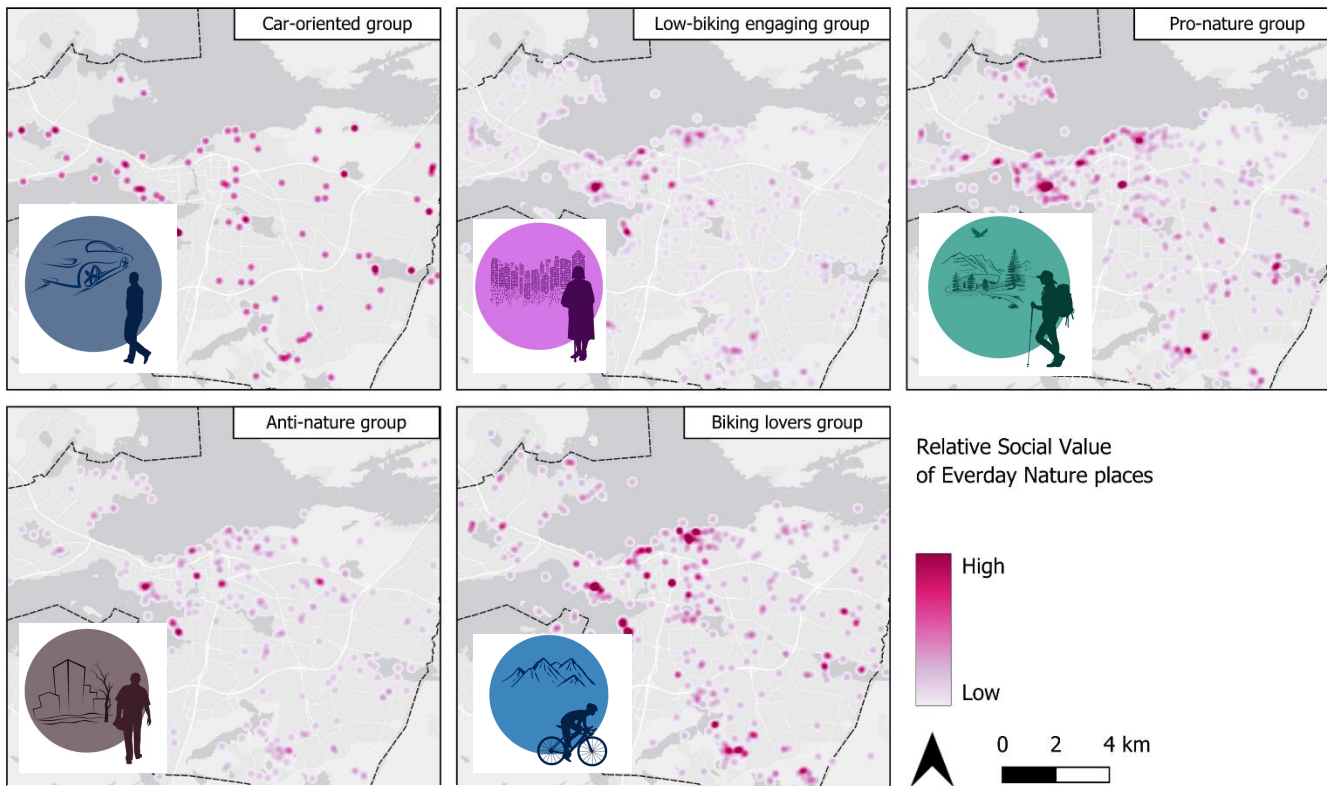
Ritariperhonen

© Entomolo, CC-BY-SA 4.0

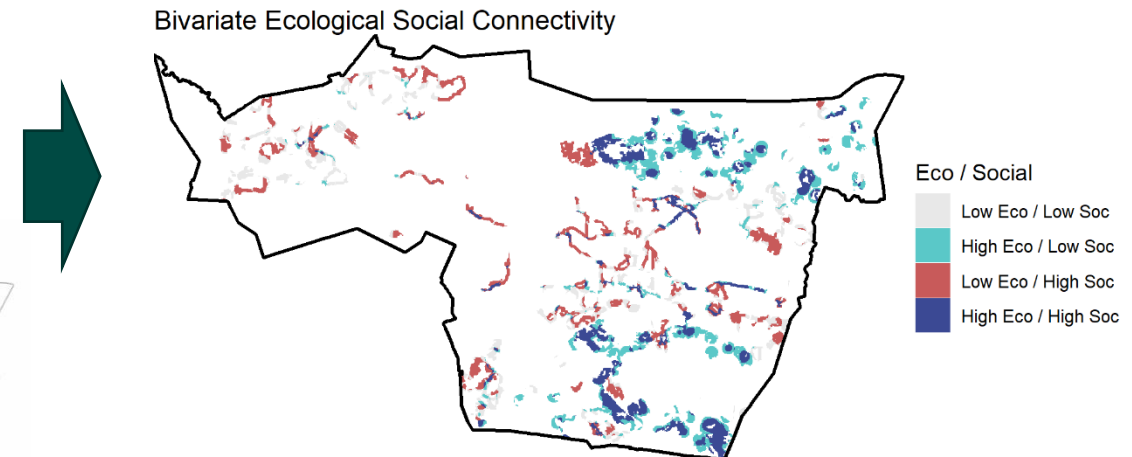
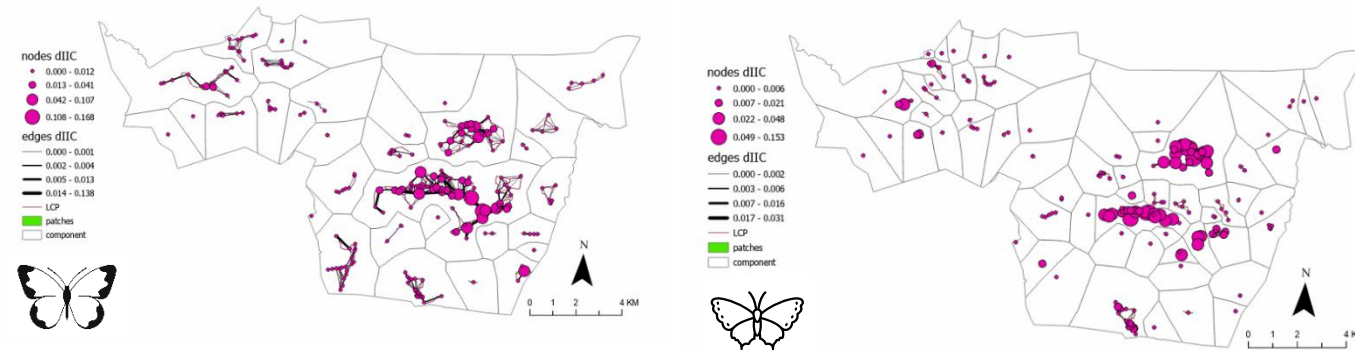
Neitoperhonen

© Michael Apel, CC Attribution-ShareAlike 2.5

Ekologisen kytkeytyneisyyden ja paikkasidonnaisten sosiaalisten arvojen yhdistäminen
- monilajinen oikeudenmukaisuus keskiöön

Tunnistetaan alueet, jotka maksimoivat hyvinvoinnin vaatimukset useille ryhmille

Fagerholm N., Hällfors M., Lechner A.M., et al. (*in prep*): Comparison of geospatial methods for integrating ecological connectivity and place-based social values – towards multispecies valuation of green infrastructure connectivity

must
Enabling multispecies transitions

**TURUN
YLIOPISTO**

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

PRIFYSGOL
ABERYSTWYTH
UNIVERSITY

MONASH
University

Perinteisistä ajattelutavoista poisoppiminen

- Läpi koulutusjärjestelmän
- Sisäinen muutos kestävyYTEEN: syviä muutoksia olemisessa, ajattelussa ja toiminnassa
 - Yksilön yhteisön, järjestelmän tasoille
- Alueidenkäytön suunnittelussa muunto- ja täydennyskoulutus

**Tule mukaan luontokävelylle
6.11. ja koe maailma toisin
silmin!**

Kuvittele olevasi kettu, kimalainen tai pieni lapsi – miten Varissuon ympäristö näyttäytyy silloin?

Tämä luontokävely tarjoaa mahdollisuuden kokea ympäristö uudella tavalla eläytymällä toisen elollisen rooliin. Lähde mukaan tutkimaan, miltä maailma näyttää toisen silmin – ja löydä yhteys, joka ylittää lajien rajat.

Aika: pe 6.11.2025 klo 15–16
Kieli: suomi
Matkan pituus: alle 1 km

 Varissuon kirjaston edusta
Nisse Kavon katu 3, 20610 Turku

Ilmoittautuminen on toivottavaa: ncfage@utu.fi

 TURUN YLIOPISTO **must** Enabling multispecies transitions

Hankkeen rahoittaa Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN), joka toimii Suomen Akatemian yhteydessä.

 SILLI
 MILAVA
 VARIS
 AAPPO
 MEHILÄINEN

 TURUN YLIOPISTO

MUST-hankkeen politiikkasuositus

- Kaupunkiluonnon paikkatietopohjaisia kytkeytyneisyysanalyysia on tarpeen tehdä monilajisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.
- Näin tunnistetaan spatiaalinen päällekkäisyys ja ristiriitaisuus ekologisten arvojen (elinympäristöjen pinta-ala ja laatu sekä niiden kytkeytyneisyys) sekä eri ihmisryhmien arvojen (kaupunkiluontoon liittyvät merkitykset eri elämisen kehysten kautta tarkasteltuna) välillä.
- Laadun huomioiminen määrän rinnalla!

<https://must-project.fi/wp-content/uploads/2025/04/MUST-Kaupunkiluonnon-laadun-kehittaminen-parantaa-ihmisten-ja-muun-luonnon-yhteishyvointia-3.pdf>

Get inspired.

TURUN
YLIOPISTO